

Stanislav BEČVÁŘ, *Úřad vikáře na přelomu století (1790–1821)*, Diplomová práce (Ústav archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), České Budějovice 2017, 99 s.

Hodnocení vedoucí diplomové práce

Bc. Stanislav Bečvář se v diplomové práci nazvané *Úřad vikáře na přelomu století (1790–1821)* zaměřil na oblast katolické církevní správy (což v názvu poněkud zamlčel) z doby pozdně josefínské a raně předbřeznové, která v našich podmínkách zatím nepatří k výrazně probádaným obdobím ani tématům. Práci se dotýká teritoriálně oblasti, které se věnoval už ve své bakalářské práci (*Církevní správa v josefínské době a vliv vydání Tolerančního patentu na český venkov*) úspěšně obhájené v roce 2014, ale věcně i problémově se soustřeďuje na zcela jiné otázky, z církevní správy a diplomatiky.

Práce se soustřeďuje na zkoumání úřední činnosti biskupského okrskového vikáře, konkrétně P. Vincence Josefa Rubricia (1751–1821), faráře a titulárního děkana v Nové Cerekvi (od r. 1779), který dostal roku 1790 od českobudějovického biskupa na starost tehdy nově zřízený pelhřimovský vikariát. V případě zmíněného kněze nejde o postavu neznámou, a to jak v celostátním (F. Hrejsa), tak zejména v regionálním kontextu. Jeho činnosti už byla v minulosti věnována pozornost, a to nejen s ohledem na jeho organizační schopnosti a správní i kancelářské dovednosti, ale i jeho národně buditelské úsilí a působení ve školské správě.

V stručné úvodní pasáži, která slouží jako uvedení do problematiky, diplomant představuje svůj badatelský záměr a cíl, který sleduje. Zamýšlí podrobně popsat a rozebrat chod jednoho středně velkého řadového vikariátního úřadu na přelomu 18. a 19. století. Jde tedy o sondu do chodu církevní správy na střední správní úrovni v rámci Táborského kraje, který se stal od roku 1785 součástí nově vzniklého Českobudějovického biskupství.

Diplomant se rozhodl za tímto účelem podrobně prozkoumat správní úřední aktivity biskupského okrskového vikáře. Rozhodl se, že zjistí, s kým korespondoval čili na jakých správních úrovních probíhala informační výměna dat, komu je vikář jakožto úředník stojící na střední správní úrovni dodával a odkud je naopak sám čerpal. Diplomant k tomu využil postup, známý jak z novověké a moderní diplomatiky, tak i z dějin správy, který je sice mimořádně pracný (a literárně nevděčný, jak upozornila např. W. Heindlová), ale zato zcela průkazný: tzv.

kvantifikační analýzu. Předřadil jí nejprve popis správního prostředí, v němž se se svým bádáním diplomant pohybuje, a představil shora zmíněného hlavního protagonistu, o jehož aktivity se zajímá. Navazuje podrobným rozbohem kompletně dochovaného tzv. exhibitního (podacího a jednacního) protokolu Vikariátního úřadu Pelhřimov, z něhož získal podrobné informace a zcela přesné údaje o průběhu a obsahu jednotlivých úředních let, o četnosti úředních podání, o adresátech i odesílatelích a také o dalších podstatných správních skutečnostech (průběhy vizitačních cest atp.). Svou analýzu v práci řadí po jednotlivých ročnících, jichž je celkem dvaatřicet. Tímto vyčerpávajícím způsobem si připravil půdu pro další bádání, které plánuje (jak zmiňuje v závěru). Na tomto místě bych chtěla pouze na okraj podotknout, že vzhledem k pracnosti (paleografická a také jazyková náročnost, celý pramen je latinský), a především časové náročnosti zvoleného postupu po dohodě s vedoucí práce nakonec diplomant upustil od svého původně zamýšleného záměru, že stejným způsobem tako analyzuje speciální podací protokol vedený tímto úřadem (a stejným vikářem) ve školských záležitostech cca od roku 1810.

Závěrečná pasáž práce shrnuje získané informace. Vyslovuje závěry o způsobu a průběhu komunikace mezi jednotlivými složkami josefínské a předbřeznové církevní správy v budějovické diecézi. Vyslovuje se k jejím aktérům, k četnosti informačních výměn, k úředním postupům vikáře, k jeho časovému harmonogramu. Velká část této kapitoly je věnována problematice povinných každoročních kanonických vizitací konaných vikářem ve všech farnostech jeho okrsku. Je to pochopitelné, neboť vizitační agenda tvořila jeden z hlavních a ne-li vůbec nejdůležitějších úkolů, které vikář při správě svého obvodu konal. Na samý závěr se autor (zatím jen opatrně) vyslovuje k osobnosti P. Rubricia jakožto vikáře a naznačuje své další badatelské záměry.

Součástí práce jsou velmi pečlivě a instruktivně zpracované přílohy, které obsahují tabulky a grafy, jež doplňují a zpřehledňují informace obsažené v textu. Práce nepostrádá ani další nezbytnosti, jako je poznámkový aparát nebo seznam použitých pramenů a literatury.

Diplomovou prací Bc. Stanislava Bečváře dostáváme do rukou jeden z málo četných, a přitom zdařilých příspěvků k raně moderní diplomatice a k dějinám rodící se moderní veřejné správy, který lze jen uvítat. Práce je zpracována pečlivě a beze zbytku splňuje zadání. Ráda ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

Pelhřimov 21. srpna 2017

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.